

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАВЧАННЯ

УДК 378.147:316.77:37.013.73

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17542343>

**Педагогічна підтримка соціальної адаптації молоді в умовах
міжкультурного освітнього простору**

Чаграк Наталія Ігорівна,

доктор педагогічних наук, професор, Академія ім. Якуба з Парадижа в

Гожуві Великопольському, м. Гожув Великопольський, Польща,

<https://orcid.org/0000-0002-1583-2278>

Прийнято: 24.10.2025 | Опубліковано: 06.11.2025

***Анотація.** Соціальна адаптація молоді в умовах міжкультурного освітнього простору є одним з головних викликів сучасної педагогічної практики. Зростання академічної мобільності, інтернаціоналізація освіти та розширення цифрових комунікацій актуалізують потребу в нових підходах до педагогічної підтримки, орієнтованих не лише на подолання адаптаційних труднощів, а також на розвиток готовності до міжкультурного діалогу, толерантності та партнерства. **Мета дослідження** полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробленні моделі педагогічної підтримки соціальної адаптації молоді в умовах міжкультурного освітнього простору на засадах інтеграції гуманістичних, культурно-ціннісних та цифрових підходів. **Методи.** Застосовано теоретичні методи (аналіз, синтез, систематизація, порівняння та педагогічне моделювання) та міждисциплінарний підхід, який поєднує педагогіку, психологію та культурологію з метою виявлення механізмів підтримки адаптації молодого покоління здобувачів освіти. **Результати.** У статті обґрунтовано сутність*

педагогічної підтримки як системного чинника формування готовності молоді до ефективної взаємодії в полікультурному середовищі. Запропоновано авторську 3С-модель, що містить три взаємопов'язані компоненти: пізнання (Cognition) – усвідомлення культурного різноманіття та критичне осмислення власної ідентичності; спілкування (Communication) – розвиток емпатії, емоційного інтелекту та міжкультурного діалогу; та співтворчість (Co-creation) – формування соціального капіталу через спільну діяльність і творчі практики. Визначено напрями реалізації підтримки: інституційно-організаційний, педагогічно-комунікативний, культурно-ціннісний, психолого-емоційний, цифрово-комунікативний та соціально-громадський. Їхнє узгодження забезпечує перехід від адаптації як пристосування – до адаптації як розвитку та самореалізації. **Висновки.** Ефективна соціальна адаптація молоді в міжкультурному освітньому середовищі потребує інтегрованого педагогічного підходу, який одночасно розвиває когнітивну обізнаність, комунікативну чутливість і здатність до співтворчості. Запропонована 3С-модель забезпечує концептуальну й практичну основу для формування міжкультурної готовності, створення інклюзивного академічного простору та підтримки особистісного розвитку здобувачів освіти. Її застосування сприятиме вдосконаленню інституційних стратегій розвитку глобальних компетентностей та підвищенню якості міжкультурної взаємодії в закладах вищої освіти України.

Ключові слова: міжкультурна взаємодія, педагогічне фасилітування, соціальна інтеграція, адаптивна культура, емоційна компетентність.

Pedagogical support for the social adaptation of youth in the context of an intercultural educational environment

Nataliya Chahrak,

Doctor of Sciences, Professor, Jacob of Paradise University,
Gorzów Wielkopolski, Poland, <https://orcid.org/0000-0002-1583-2278>

Abstract. *The social adaptation of youth within an intercultural educational environment represents one of the key challenges of contemporary pedagogical practice. The growth of academic mobility, the internationalisation of education, and the expansion of digital communication underscore the need for innovative approaches to pedagogical support that focus not only on overcoming adaptation difficulties but also on developing readiness for intercultural dialogue, tolerance, and partnership. The **purpose of this study** is to theoretically substantiate and develop a model of pedagogical support for the social adaptation of youth in an intercultural educational environment, based on the integration of humanistic, cultural values, and digital approaches. **Methods.** The research employs theoretical methods of analysis, synthesis, systematisation, comparison, and pedagogical modelling. An interdisciplinary approach combining pedagogy, psychology, and cultural studies is employed to identify mechanisms of support for students' adaptation. **Results.** The article substantiates the essence of pedagogical support as a systemic factor in shaping youth readiness for effective interaction in a multicultural environment. An original 3C-Model is proposed, which includes three interconnected components: Cognition – awareness of cultural diversity and critical reflection on one's own identity; Communication – development of empathy, emotional intelligence, and intercultural dialogue; Co-creation – formation of social capital through joint activities and creative practices. The study defines six directions for implementing support: institutional-organisational, pedagogical-*

*communicative, cultural-value, psychological-emotional, digital-communicative, and socio-civic. Their integration ensures a seamless transition from adaptation as adjustment to adaptation as development and self-realisation. **Conclusions.** Therefore, effective social adaptation of young people in an intercultural educational environment requires an integrated pedagogical approach that simultaneously develops cognitive awareness, communicative sensitivity and the ability to co-create. The proposed 3C-Model provides a conceptual and practical foundation for developing intercultural readiness, fostering an inclusive academic environment, and supporting personal development for education seekers. Its application can contribute to strengthening institutional strategies for developing global competencies and improving the quality of intercultural interaction in higher education institutions in Ukraine.*

Keywords: *intercultural interaction, pedagogical facilitation, social integration, adaptive culture, emotional competence.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку освіти відбувається під впливом інтенсивних процесів глобалізації, цифровізації та академічної мобільності, що зумовлюють формування міжкультурного освітнього простору. Навчання та комунікація молоді в полікультурному середовищі супроводжуються новими соціальними, мовними, ціннісними та емоційними викликами [1]. З огляду на це проблема соціальної адаптації виходить за межі побутового розуміння й набуває педагогічного змісту – як процес формування готовності до співіснування, конструктивного діалогу та взаємоповаги. Особливого значення вона набуває для українського освітнього простору, який активно інтегрується в європейську спільноту та приймає здобувачів із різних культурних середовищ [2, с. 47]. Відсутність цілісної системи педагогічної підтримки, що забезпечує не лише пристосування, а й розвиток особистості в нових умовах, актуалізує потребу у створенні науково

обґрунтованих моделей, здатних забезпечити гармонійне поєднання когнітивного, емоційного й соціального вимірів адаптації молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження у сфері педагогіки міжкультурного навчання акцентують на необхідності поєднання когнітивних, емоційних і соціальних механізмів підтримки здобувачів у глобалізованому освітньому середовищі. Так, П. Вроманс (P. Vromans) зі співавторами аналізують умови, які полегшують або ускладнюють культурне взаємонавчання здобувачів в академічній групі. Вони підкреслюють значущість педагогічних інструментів, командної взаємодії та рефлексивних практик для формування здатності до ефективної комунікації в різних середовищах [3]. Згідно з дослідженнями А. Бартель-Радік (A. Bartel-Radic) та А. Куччі (A. Cuschi), ефективність формування міжкультурної компетентності в період академічної мобільності зумовлена рівнем емпатії, метакогнітивних здібностей та здатністю протистояти викликам у спільному освітньому середовищі [4]. П.-Е. Дж. Хуанг (P.-E. J. Huang) та співавтори стверджують, що успішна адаптація іноземних здобувачів визначається соціальною підтримкою, рівнем мовної компетентності та атмосферою відкритості в академічній спільноті [5]. У цьому контексті Ю. Ханг (Y. Hang) та С. Чжан (X. Zhang) узагальнюють, що розвиток міжкультурної компетентності – це поступовий перехід від початкової адаптації до інтегрованого становлення особистості, що вимагає застосування комплексних освітніх стратегій [6]. С. Сабет (S. Sabet) та Е. Чапмен (E. Charman) наголошують на важливості системних програм розвитку міжкультурної компетентності у вищій освіті, які поєднують академічні, емоційні та соціальні результати навчання [7]. Б. Ромейн (B. Romijn) та його колеги обґрунтовують, що підвищення міжкультурної компетентності педагогів є ефективним лише за умови поєднання рефлексії та практичного впровадження здобутих знань у професійне середовище [8]. Подібної думки дотримується колектив авторів та

чолі з М. Мартін-Бельтран (M. Martín-Beltrán), який встановив, що гуманістична міжкультурна компетентність майбутніх педагогів розвивається через діалог, емпатію та критичне осмислення соціальної нерівності [9]. А. Холліман (A. Holliman) зі співавторами підтверджують, що психологічне благополуччя здобувачів освіти прямо залежить від рівня їхньої адаптивності та соціальної підтримки, що посилює здатність до інтеграції в нове середовище [10]. Дослідження Л. Геєрке (L. Gehreke) та колег доводить, що наставництво за принципом «рівний – рівному» є ефективним інструментом академічної та соціальної інтеграції першокурсників, сприяючи зниженню ризику дезадаптації [11]. Водночас Р. Фуккінк (R. Fukkink) зі співавторами підтвердили позитивний вплив спільного онлайн-навчання (COIL) на розвиток міжкультурної компетентності здобувачів освіти за умови належної уваги до педагогічних і технологічних вимог [12, р. 761]. Сукупність цих підходів підтверджує сучасну тенденцію до гуманізації, цифровізації та партнерства в міжкультурній освіті, що формує нові орієнтири педагогічної підтримки соціальної адаптації молоді.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри активний розвиток наукових досліджень у сфері адаптації здобувачів до освітнього середовища з високим рівнем культурного різноманіття, комплексність цієї проблеми зумовлює наявність низки невирішених аспектів. Актуальним залишаються питання узгодження педагогічних стратегій підтримки з індивідуальними потребами здобувачів, які мають різний соціальний досвід, рівень готовності до міжкультурної взаємодії та емоційно-комунікативні ресурси. Крім того, не сформовано єдиного підходу до інтеграції виховних, освітніх і психолого-педагогічних інструментів, необхідних для всебічної підтримки молоді в процесі входження в нове соціальне середовище. Особливої уваги потребують розвиток механізмів формування довіри, утвердження етичних засад взаємодії та посилення

рефлексивної культури здобувачів, а також готовність педагогів до роботи в умовах культурної множинності. Недостатньо дослідженою залишається також проблема оцінювання ефективності освітніх стратегій, спрямованих на розвиток навичок співпраці та ведення конструктивного діалогу в глобалізованому освітньому просторі, зокрема в умовах цифрового формату навчання. Дослідження зосереджено на теоретичному обґрунтуванні педагогічних засад підтримки соціальної адаптації молоді та розробленні концептуальних орієнтирів для її реалізації в сучасних освітніх умовах. Практична значущість полягає в розробленні методичних підходів, спрямованих на формування в здобувачів освіти здатності до ефективної взаємодії, саморозвитку й відповідальної інтеграції в академічну та громадську спільноту.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розроблення концепції педагогічної підтримки соціальної адаптації молоді, заснованої на гуманістичних цінностях, принципах діалогу культур і сучасних формах педагогічної взаємодії. Досягнення мети передбачає визначення сутності соціальної адаптації в педагогічному вимірі, розкриття принципів і функцій педагогічної підтримки, а також окреслення напрямів практичної реалізації 3С-моделі в системі сучасної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальна адаптація молоді в умовах міжкультурного освітнього простору – це складний і багатовимірний процес інтеграції особистості в нове соціокультурне середовище. Вона охоплює пізнавальний, емоційний і поведінковий аспекти розвитку, спрямовані на досягнення гармонії між внутрішнім світом людини та ціннісно-нормативними вимогами середовища. Такий процес передбачає не лише пристосування, а й активне самоствердження особистості, розвиток її здатності до діалогу, співпраці та взаєморозуміння [13, с. 2].

У контексті освіти соціальна адаптація набуває педагогічного змісту, адже саме педагогічна взаємодія створює умови для інтеграції молодшої людини в спільноту, розвитку комунікативної культури, толерантності та відповідальності. Освітній простір, збагачений культурним різноманіттям, є не лише фоном, а й каталізатором особистісного зростання, де кожен учасник освітнього процесу має можливість пізнати іншу культуру, зберігаючи власну ідентичність [14, с. 5].

Педагогічна підтримка в такому середовищі розглядається як стратегічна функція освіти, спрямована на створення умов для безпечного, гармонійного та усвідомленого проходження молоддю процесу соціальної адаптації. Вона полягає в цілеспрямованій взаємодії, яка допомагає здобувачеві освіти не лише долати труднощі, а й розкривати власний потенціал, формувати внутрішню готовність до співжиття й співдії в полікультурному колективі [1].

Для ефективної реалізації педагогічної підтримки соціальної адаптації молоді виокремлено систему основних принципів, які визначають її гуманістичну спрямованість і методологічну цілісність (табл. 1):

Таблиця 1

Принципи педагогічної підтримки соціальної адаптації молоді в міжкультурному освітньому просторі

<i>Педагогічні принципи</i>		
Приклад реалізації в освітньому процесі	Очікувані ефекти для адаптації	Загрози / ризики за недотримання принципу
<i>Діалогічність</i>		
Проведення міжкультурних дискусій, спільних воркшопів, фасилітованих обговорень ідей	Формування культури спілкування, взаємоповаги, відкритості до інших поглядів	Конфліктність, нерозуміння між групами, зниження довіри в середовищі здобувачів освіти
<i>Толерантність</i>		

<i>Педагогічні принципи</i>		
Приклад реалізації в освітньому процесі	Очікувані ефекти для адаптації	Загрози / ризики за недотримання принципу
Інтеграція до навчальних курсів тем про культурне різноманіття, антидискримінаційні практики	Підвищення рівня прийняття відмінностей, розвиток емпатії	Стереотипізація, культурна замкненість, прояви ксенофобії
<i>Суб'єктність</i>		
Надання здобувачам освіти права ініціювати проекти, брати участь в ухваленні рішень щодо навчання	Зростання відповідальності, самоповаги, активної позиції в навчанні	Пасивність, відчуження, зниження внутрішньої мотивації
<i>Рефлексивність</i>		
Застосування методів самооцінки, портфоліо, обговорень власного досвіду адаптації	Усвідомлення особистісних змін, розвиток саморегуляції та емоційної зрілості	Поверхове ставлення до власних труднощів, повторення адаптаційних помилок
<i>Інклюзивність</i>		
Організація освітнього процесу в змішаних групах, урахування культурних і мовних особливостей здобувачів освіти	Зміцнення відчуття приналежності, позитивний соціальний клімат	Виникнення ізольованих груп, соціальна дистанція, відчуття «чужості»
<i>Культурна взаємодія</i>		
Реалізація міжкультурних проєктів, свят, волонтерських ініціатив	Розвиток міжкультурної компетентності, досвід співпраці	Нерівномірна участь представників різних культур, втрата інтересу
<i>Гуманістична спрямованість</i>		
Орієнтація освітнього процесу на особистісний розвиток, взаємоповагу й моральну відповідальність	Формування духовної зрілості, позитивної самооцінки, готовності до співжиття	Знеособлення, байдужість, погіршення соціально-психологічного клімату освітнього простору

Джерело: укладено за [1; 2; 13; 15]

Систематизація засад педагогічної підтримки дає змогу розглядати їх як єдину гуманістичну платформу, що забезпечує не лише зовнішню інтеграцію здобувачів у нове освітнє середовище, а й глибоку інтеграцію в академічну спільноту на рівні цінностей, взаємної поваги та відповідальності. Реалізація цих принципів створює умови для переходу від формального пристосування – до усвідомленої участі й активної взаємодії, у межах якої кожен здобувач освіти відчуває себе повноправним учасником спільного розвитку.

Застосування принципу діалогічності формує атмосферу довіри та відкритості, що є основною умовою міжкультурного порозуміння. Толерантність та інклюзивність підтримують позитивний емоційний фон спільного навчання, запобігаючи соціальній ізоляції та конфліктності. Суб'єктність і рефлексивність сприяють усвідомленню власних потреб, мотивів і поведінкових стратегій, що посилює внутрішню мотивацію до саморозвитку. Натомість гуманістична спрямованість педагогічної діяльності надає процесу адаптації виховного змісту, наповнюючи його моральними цінностями, співчуттям і відповідальністю.

Таким чином, принципи педагогічної підтримки не лише визначають зміст і логіку взаємодії між учасниками освітнього процесу, а й слугують інструментом формування середовища довіри, взаємоповаги та духовної зрілості молоді. Саме на їхній основі формується роль педагогічної підтримки як механізму соціального супроводу, здатного забезпечити гармонійний розвиток особистості в умовах культурного розмаїття.

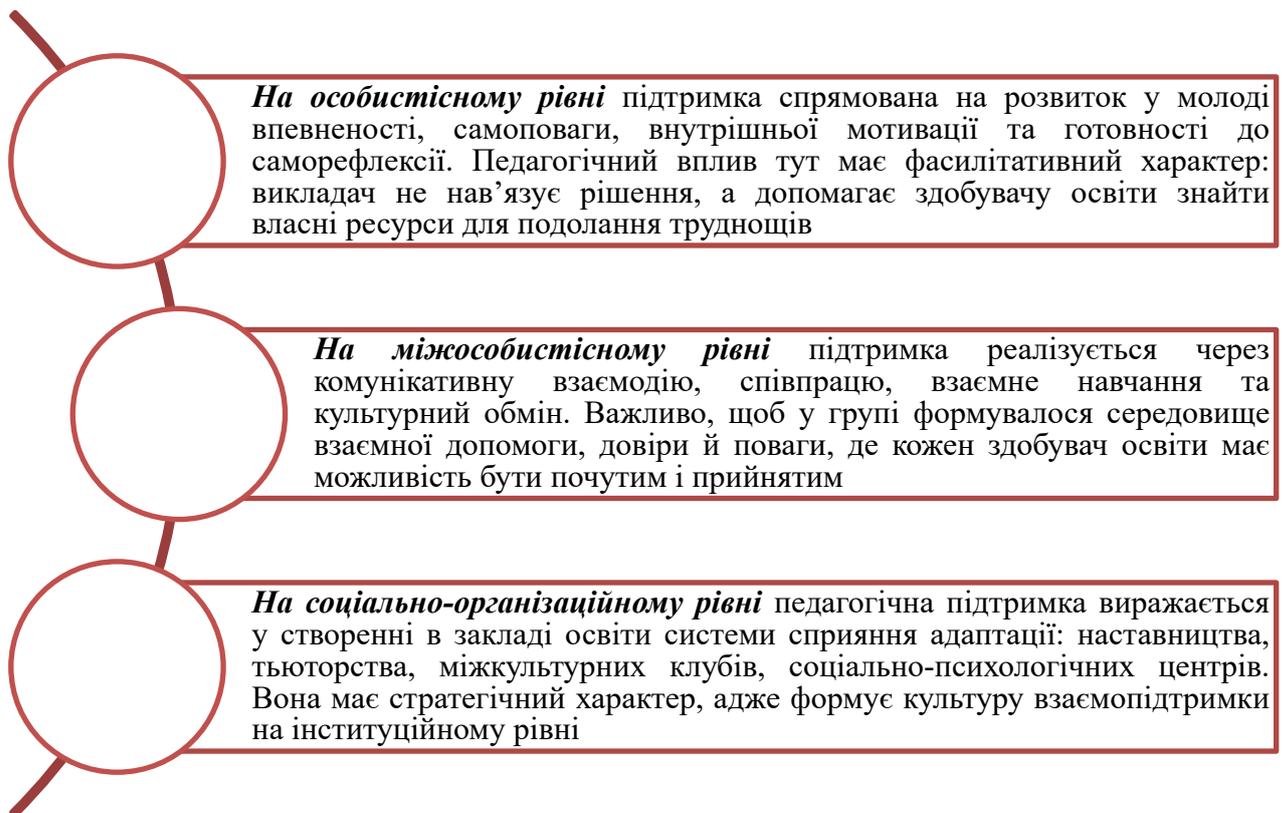
У системі сучасної освіти педагогічна підтримка посідає провідне місце як механізм гармонізації взаємин між особистістю та соціальним середовищем [13, с. 4]. Її роль полягає не лише в допомозі молодій людині долати труднощі адаптації, а й у створенні умов для самостійного пошуку шляхів розвитку, самоствердження та соціальної самореалізації. Педагогічний супровід забезпечує єдність пізнавального, емоційного й ціннісного вимірів освіти, формуючи здатність молоді жити та діяти в багатоманітному світі.

У міжкультурному освітньому просторі така підтримка виконує інтеграційну, мотиваційну, регулятивну та виховну функції. Інтеграційна функція полягає в сприянні залученню здобувачів освіти в академічну спільноту через участь у спільних проєктах, культурних заходах, дискусіях. Мотиваційна – у формуванні позитивного ставлення до навчання, пізнання інших культур та готовності до співпраці [16]. Регулятивна забезпечує

розвиток емоційної стабільності, здатності конструктивно врегульовувати конфлікти та долати стресові ситуації. Виховна функція формує морально-етичну культуру, почуття відповідальності, солідарності та взаємоповаги [17, с. 12]. Прояв педагогічної підтримки відбувається на трьох рівнях: особистісному, міжособистісному та соціально-організаційному (рис. 1).

Рисунок 1

Рівні прояву педагогічної підтримки в міжкультурному освітньому просторі

Джерело: побудовано автором

Практичне втілення педагогічної підтримки простежується в стилі спілкування, змісті навчальних завдань, атмосфері групи, організації позааудиторної діяльності. Воно проявляється там, де педагог є не лише джерелом знань, а партнером у пізнанні, наставником і співучасником особистісного становлення здобувача освіти.

Отже, педагогічна підтримка є багаторівневим феноменом, що поєднує психолого-педагогічну допомогу, емоційну співучасть і соціально-культурне

наставництво. Її роль полягає в перетворенні процесу адаптації на шлях розвитку особистості – від зовнішнього пристосування до внутрішнього прийняття, від невизначеності до впевненості, від ізольованості до співдії. Саме завдяки цьому освітній супровід стає чинником формування соціально зрілої, відкритої, гуманістично орієнтованої молоді, здатної до життя й самореалізації в багатокультурному світі.

Педагогічна підтримка соціальної адаптації молоді в міжкультурному освітньому просторі має розглядатися не як епізодична допомога чи реакція на труднощі, а як системна стратегія формування адаптивної та культурно компетентної особистості. Вона передбачає створення такого освітнього простору, яке не лише мінімізує виклики входження в нове культурне середовище, а й сприяє внутрішньому розвитку, саморефлексії та соціальній активності молоді людини.

Запропонована авторська 3С-модель педагогічної підтримки соціальної адаптації молоді інтегрує основні вектори розвитку особистості в умовах міжкультурного освітнього простору. Вона відображає системну логіку педагогічного впливу, у межах якої адаптація розглядається не як процес пристосування, а як поступове розгортання потенціалу молоді людини через пізнання, комунікацію та співтворчість.

Взаємодія трьох компонентів моделі забезпечує взаємодію цілісність когнітивного, емоційно-комунікативного й діяльнісного рівнів розвитку, створюючи цілісну педагогічну траєкторію підтримки.

Як показано на рис. 2, концепція педагогічної підтримки соціальної адаптації молоді охоплює три взаємопов'язані напрями (3С): пізнання (Cognition), спілкування (Communication) та співтворчість (Co-creation), які забезпечують цілісність адаптаційного процесу. Кожен із них реалізує певну педагогічну функцію: когнітивну – через усвідомлення культурного різноманіття; комунікативну – через розвиток емпатії, діалогу та партнерства;

діяльнісно-творчу – через залучення здобувачів освіти до спільних ініціатив та соціокультурних практик.

Рисунок 2

3С-модель педагогічної підтримки соціальної адаптації молоді

Джерело: побудовано автором

3С-модель є не лише концептуальною основою педагогічної підтримки, а й практичним орієнтиром для побудови адаптивного освітнього середовища, у якому кожен здобувач освіти може реалізувати себе як активний суб’єкт міжкультурного діалогу та співтворчості. Її структурно-змістове наповнення подано в табл. 2, яка демонструє зв’язок між компонентами моделі, змістом педагогічної підтримки, формами реалізації та очікуваними результатами.

Таблиця 2

Структурно-змістовні компоненти 3С-моделі та форми їхнього застосування

Компонент моделі	Зміст педагогічної підтримки	Форми реалізації в освітньому середовищі	Очікувані результати / ефекти
Cognition (Пізнання)	Формування усвідомлення культурного різноманіття, розвиток критичного мислення, переосмислення власної ідентичності	Тематичні курси, інтерактивні лекції, кейси міжкультурних ситуацій, проектне навчання	Підвищення міжкультурної грамотності, толерантність, здатність до саморефлексії
Communication (Спілкування)	Розвиток навичок діалогу, емпатії, емоційного інтелекту, ефективної комунікації	Дискусії, фасилітовані семінари, рольові ігри, дебатні клуби, тьюторство	Зниження конфліктності, формування довіри, покращення соціальної взаємодії
Co-creation (Співтворчість)	Залучення молоді до спільної діяльності, ініціатив і творчих практик, спрямованих на розвиток соціального партнерства	Міжкультурні проекти, волонтерські програми, артвенти, цифрові спільноти	Соціальна згуртованість, лідерство, адаптивність, готовність до співжиття в полікультурному світі

Джерело: побудовано автором

Представлена 3С-модель має універсальний характер і може бути реалізована в різних напрямках освітньої практики. Її концептуальні складники – пізнання, спілкування та співтворчість – не існують ізольовано, а взаємодіють і взаємопідсилюють один одного.

Застосування моделі на практиці передбачає організацію діяльності освітнього закладу за певними напрямками педагогічної підтримки, які конкретизують її можливості на інституційному, педагогічному, культурному, соціальному та цифровому рівнях. Кожен із напрямів забезпечує втілення одного або кількох компонентів 3С-моделі, утворюючи багатовимірну систему гармонійного розвитку молоді. Узагальнену характеристику таких напрямів подано в табл. 3.

Таблиця 3

Основні напрями реалізації педагогічної підтримки соціальної адаптації молоді в міжкультурному освітньому просторі

Напрямок реалізації	Зміст і педагогічні механізми	Очікувані результати / ефекти	Інноваційні інструменти реалізації
Інституційно-організаційний	Формування в закладі освіти системи міжкультурної підтримки (тьюторство, кураторство, культурні центри, клуби комунікації)	Створення стабільного адаптаційного середовища; підвищення соціальної безпеки здобувачів освіти	Міжкультурні хаби, освітні екосистеми підтримки, програми наставництва
Педагогічно-комунікативний	Запровадження педагогіки діалогу, фасилітації, партнерської взаємодії між викладачами й здобувачами освіти	Підвищення якості міжособистісного спілкування; розвиток емпатії, толерантності	Інтерактивні методи навчання, медіація, коучинг, тренінги Soft Skills
Культурно-ціннісний	Інтеграція культурного контенту в навчальні дисципліни, проведення міжкультурних заходів, творчих ініціатив	Розвиток полікультурної компетентності, етичної зрілості, ціннісної відкритості	Артпроекти, студентські фестивалі, культурні воркшопи, Storytelling
Психолого-емоційний	Забезпечення емоційного супроводу, підтримки психологічного комфорту та самооцінки здобувачів освіти	Зниження рівня тривожності, стресу, підвищення впевненості у власних силах	Групи взаємопідтримки, коучингові сесії, емоційні карти, цифрові платформи добробуту
Цифрово-комунікативний	Застосування онлайн-платформ, соціальних мереж і цифрових інструментів для інтеграції культурного досвіду	Розширення меж міжкультурної взаємодії, підвищення гнучкості та мобільності навчання	Віртуальні спільноти здобувачів освіти, хмарні проекти, міжнародні онлайн-курси
Соціально-громадський	Стимулювання волонтерської, громадської та соціально значущої діяльності молоді	Формування активної громадянської позиції, соціальної відповідальності	Сервіс-навчання, спільні ініціативи з місцевими громадами, екопроекти

Джерело: укладено автором

Систематизація напрямів реалізації педагогічної підтримки засвідчує, що вони взаємопов'язані й утворюють цілісну педагогічну архітектоніку, у якій кожен компонент має своє конкретне втілення в освітній практиці. Інституційно-організаційний і педагогічно-комунікативний напрями забезпечують комунікативну основу адаптації, створюючи простір діалогу, довіри та взаємоповаги між учасниками освітнього процесу. Культурно-ціннісний і психолого-емоційний підтримують когнітивний розвиток і внутрішню рівновагу здобувачів освіти, сприяють формуванню їхньої відкритості до нових ідей і культурних контекстів. Цифрово-комунікативний і соціально-громадський напрями активізують компонент співтворчості, перетворюючи процес адаптації на спільну діяльність і реальний досвід соціальної взаємодії.

Узгоджена взаємодія цих напрямів забезпечує системний характер педагогічної підтримки, у межах якої кожен елемент підсилює інші, формуючи ефект синергії. Такий підхід дає змогу перейти від епізодичних форм допомоги до сталої моделі соціально-культурного супроводу молоді, яка інтегрує освітній, комунікативний, культурний, психологічний та цифровий потенціали сучасної педагогіки. Застосування 3С-моделі в різних напрямках педагогічної діяльності сприяє формуванню в здобувачів освіти соціальної зрілості, відповідальності та готовності до життя в полікультурному суспільстві.

Висновки. Теоретичне дослідження дало змогу обґрунтувати сутність і визначити концептуальні засади педагогічної підтримки соціальної адаптації молоді в умовах міжкультурного освітнього простору. Встановлено, що соціальна адаптація є не лише процесом пристосування до нових культурних і соціальних умов, а й шляхом самопізнання, саморозвитку та становлення особистісної зрілості. Її ефективність безпосередньо залежить від створення педагогічно організованого середовища, яке забезпечує взаємодію,

толерантність і повагу між представниками різних культур.

Педагогічна підтримка в цьому контексті є системоутворювальним чинником гуманістично орієнтованої освіти, що сприяє гармонійному поєднанню когнітивного, емоційного й соціального розвитку молоді. Запропонована авторська ЗС-модель окреслює цілісну логіку педагогічного впливу, у межах якої процес адаптації трансформується з етапу зовнішнього пристосування у процес внутрішнього зростання та співтворчості. Її практична реалізація через визначені напрями – інституційно-організаційний, педагогічно-комунікативний, культурно-ціннісний, психолого-емоційний, цифрово-комунікативний і соціально-громадський – забезпечує цілісність і системність процесу адаптації, що стимулює розвиток особистісного потенціалу та соціальної відповідальності молоді.

Отримані результати дослідження підтверджують, що педагогічна підтримка соціальної адаптації молоді є багаторівневою, інтегративною системою, у якій поєднуються виховні, комунікативні, культурні й технологічні ресурси сучасної освіти. Її впровадження сприяє формуванню готовності молоді до міжкультурної взаємодії, розвитку ціннісного діалогу, емпатії та громадянської зрілості.

У перспективі подальших наукових пошуків доцільно звернути увагу на розроблення методик оцінювання ефективності педагогічної підтримки в цифрових і змішаних форматах навчання, а також на створення інноваційних моделей міжкультурної тьюторської системи, спрямованої на розвиток соціального капіталу, академічної мобільності та партнерської взаємодії молоді.

Список використаних джерел

1. Юдько А. М., Ялліна В. Л., Білик В. М. Сучасні підходи до мультикультурного виховання в закладах вищої педагогічної освіти. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 14. DOI:

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14794068>.

2. Вороніна-Пригодій Д. Європейська інтеграція в освітньому дискурсі: теоретичні засади, історичні передумови та сучасні виклики. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2025. № 2 (142). С. 45–59. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2025.02/045-059>.

3. Vromans P., Korzilius H., Bücken J., de Jong E. Intercultural learning in the classroom: Facilitators and challenges of the learning process. *International Journal of Intercultural Relations*. 2023. Vol. 97. Article 101907. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2023.101907>.

4. Bartel-Radic A., Cucchi A. How do students develop intercultural competence during international mobility? *International Journal of Intercultural Relations*. 2025. Vol. 105. Article 102132. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2024.102132>.

5. Huang P.-E. J., Wang K. T., Kang M. S. Adjustment and campus friendliness for international students studying in the United States. *International Journal of Intercultural Relations*. 2024. Vol. 102. Article 102044. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2024.102044>.

6. Hang Y., Zhang X. Intercultural competence developmental processes of university and college students as three types of transition – A systematic review. *International Journal of Intercultural Relations*. 2023. Vol. 92. Article 101748. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2022.101748>.

7. Sabet P. G. P., Chapman E. A window to the future of intercultural competence in tertiary education: A narrative literature review. *International Journal of Intercultural Relations*. 2023. Vol. 96. Article 101868. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2023.101868>.

8. Romijn B. R., Slot P. L., Leseman P. P. M. Increasing teachers' intercultural competences in teacher preparation programs and through professional development: A review. *Teaching and Teacher Education*. 2020. Vol. 98. Article

103236. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2020.103236>.

9. Martin-Beltrán M., Durham C., Cataneo A. Preservice teachers developing humanizing intercultural competence during field-based interactions: Opportunities and challenges. *Teaching and Teacher Education*. 2023. Vol. 124. Article 104008. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.104008>.

10. Holliman A., Waldeck D., Yang T., Kwan C., Zeng M., Abbott N. Examining the relationship between adaptability, social support, and psychological wellbeing among Chinese international students at UK universities. *Frontiers in Education*. 2022. Vol. 7. Article 874326. DOI: <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.874326>.

11. Gehreke L., Schilling H., Kauffeld S. Effectiveness of peer mentoring in the study entry phase: A systematic review. *Review of Education*. 2024. Vol. 12. № 1. Article e3462. DOI: <https://doi.org/10.1002/rev3.3462>.

12. Fukkink R., Helms R., Spee O., Mongelos A., Bratland K., Pedersen R. Pedagogical dimensions and intercultural learning outcomes of COIL: a review of studies published between 2013–2022. *Journal of Studies in International Education*. 2024. Vol. 28, № 5. P. 761–779. DOI: <https://doi.org/10.1177/10283153241262462>.

13. Вороніна-Пригодій Д. А. Освітня інтеграція засобами міжкультурної комунікації: міжнародний досвід підтримки українських дітей у Європі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2025. Т. 7, № 1. С. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7112>.

14. Фазан В., Фазан В., Погребной В., Василевський В. Організаційно-педагогічні умови формування професійної майстерності майбутніх спеціалістів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2025. № 2. С. 3–20. DOI: <https://doi.org/10.20998/2078-7782.2025.2.01>.

15. Zhang Q., Mohammad Ismail M. I. R., Zakaria A. R. B. Enhancing intercultural competence in technical higher education through AI-driven

frameworks. *Scientific Reports*. 2025. Vol. 15. Article 22019. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41598-025-03303-1>.

16. Шаповалов О. Ю. Мотивація до навчання як теоретико-методична проблема в контексті крос-культурного освітнього середовища. *Академічні візії*. 2025. № 46. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2109> (дата звернення: 24.10.2025).

17. Бобрицька В. Формування культурної ідентичності іноземних студентів в умовах глобалізації: виклики та можливості для української вищої освіти. *Вища освіта України*. 2024. № 4 (95). С. 10–18. DOI: [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.4\(95\).02](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.4(95).02).